

P⁺
SPECIAL
Jaargang 15
week 49 | 2016

Slotakkoord
VNO-NCW / IUCN NL

Integreer

Natuurlijk Kapitaal

in bedrijfsvoering

Plek voor natuur in bedrijfsvoering

Met de conferentie *Natural Capital – Let's talk business!* kwam een voorlopig einde aan een opmerkelijke, vijfjarige samenwerking tussen werkgeversorganisatie VNO-NCW, natuurkoepel IUCN NL en het ministerie van Economische zaken. Slotakkoord was de ondertekening door ruim zeventig bedrijven en organisaties van het 'Den Haag Business Akkoord over Natuurlijk Kapitaal'. Met hun handtekening zeggen de ondernemingen toe natuurlijk kapitaal te integreren in hun bedrijfsvoering.

Ondernemers moeten zich veel meer bewust worden van het belang van de natuur voor hun bedrijfsvoering.

De Amsterdamse haven ziet een business-case in een groener bedrijfsterrein. Startup Testa ontwikkelt plantaardige Omega-3 capsules, als alternatief voor visolie. Suiker Unie werkt met 9.000 bietentelers aan betere bodemvruchtbaarheid. Zomaar wat initiatieven die de afgelopen jaren steun kregen van Platform BEE (Biodiversiteit, Ecosystemen en Economie). Doel van het platform was bedrijven stimuleren zich actief bezig te houden met hun impact op natuurlijke hulpbronnen, zicht te krijgen op afhankelijkheid en nieuwe kansen te benutten. Daartoe werden een quick scan en een biodiversiteitstoets ontwikkeld, en een helpdesk opgezet. Ruim honderd bedrijven kregen advies van partijen als Arcadis en Nyenrode. Tientallen bedrijven ontvingen subsidie voor innovatieve projecten. Het programma Natural Captains bracht koplopers met elkaar in contact. Cees Oudshoorn, algemeen directeur van VNO-NCW, kijkt tevreden terug. "De samen-

werking tussen bedrijven en natuurorganisaties is sterk verbeterd. En we hebben nu een stevige groep bedrijven die hier al ver mee zijn. Wij blijven dit steunen. We willen dat de Natural Captains op regionaal niveau andere bedrijven gaan inspireren."

Coenraad Krijger, directeur van IUCN NL, wil vooral meer. "Natuurlijk kapitaal moet de komende tijd van het bureau van de MVO-managers naar de boardrooms." Net als Oudshoorn is hij overtuigd van het belang van het vorig jaar gepresenteerde Natural Capital Protocol. Krijger noemt het "een potentiële game changer". Oudshoorn sluit zich daar bij aan. "Bedrijven moeten de feiten kennen over hun eigen footprint. Het Protocol maakt dat mogelijk. Op basis daarvan kunnen bedrijven actie ondernemen. Wij zullen het onze leden aanbevelen. Ook internationaal moet dat gebeuren. Maak het Natural Capital Protocol tot een Europees Akkoord."

Bamboe spaart tropische bossen

Wetlands in het Rijngebied

Herstel van de sponswerking in het bovenstroomse gebied van de Rijn helpt overstromingen te voorkomen, en slaat koolstofdioxide op. Door *carbon credits* te kopen kunnen bedrijven bijdragen aan natuurherstel in het stroomgebied van de Rijn.

Aan dit plan werkt de Groene Rijn Corridor Coalitie, een bundeling van Europese natuurorganisaties, met steun van Platform BEE. De coalitie wil beginnen met een proefproject langs de Moezel, een zijrivier van de Rijn. Belangrijk onderdeel van het project is het vasthouden van water in de bodem langs de beken die uitmonden in de Moezel, waardoor natuurlijke moerassen ontstaan die CO₂ vastleggen. "We gaan de kosten en opbrengsten in kaart brengen", zegt projectleider Els Otterman. "Aan de batenkant zaken als de verbeterde waterkwaliteit, minder overstromingen en meer toerisme." Qua kosten zijn er grondeigenaren die betaald moeten worden voor de 'blauwe' dienst zij leveren. De natuurorganisaties verwachten steun van overheden, omdat deze aanpak helpt overstromingen tegen te gaan. Maar zij willen ook bedrijven erbij betrekken om de business case duidelijk te maken.

Zoek het geld

Geld vinden voor projecten die natuurlijk kapitaal willen versterken is niet gemakkelijk. Toch groeit het aantal fondsen dat zich hier op richt.

Investeerdere en fondsen zijn huiverig voor projecten die een positief effect nastreven op natuurlijk kapitaal. Ze passen niet in het gebruikelijke plaatje. De financiële risico's zijn onbekend, de financieringsbehoefte vaak te klein en de complexiteit van de projecten te groot. Commonland richt zich met een bedrijfsmatige aanpak op het herstel van aangetaste landschappen. "Wij herkennen dit beeld: financiering is een zoekplaatje", zegt Simon Moolenaar van Commonland. "Landschapsherstel gaat over diverse activiteiten, waar verschillende financieringsvormen het meest passend zijn." Het goede nieuws is dat er steeds meer fondsen komen die wél op schaal investeren in projecten met een integrale gebiedsbenadering, zoals AATIF, New Forests, Ecosystem Investment Partners en Althelia. Dat blijkt uit het onderzoek Missing Link van Enclude, dat in opdracht van Platform BEE is uitgevoerd en binnenkort verschijnt. Zet niet alle kaarten op één investeringsfonds, adviseert Enclude. Gemengde financiering is een alternatief. Zoals met subsidie voor de ontwikkelfase privaat geld aantrekken voor een project.

Wat is natuurlijk kapitaal?

Bedrijven letten op hun financieel kapitaal, en als het goed is ook op hun sociaal kapitaal. Maar hoe staat het met hun natuurlijk kapitaal? De grondstoffen waarvan zij – al dan niet in de keten – afhankelijk zijn. En natuurdiensten als schone lucht, water en gezonde bodems. De druk op natuurlijke hulpbronnen neemt toe. Bedrijven zijn daar mede verantwoordelijk voor. Maar ze zijn ook kwetsbaar: voor oplopende grondstoffenprijzen bijvoorbeeld, of voor extreem weer door klimaatverandering. Zij moeten daarom verstandig omgaan met natuurlijk kapitaal, en dat integreren in hun bedrijfsvoering.

RISICO'S EN AANSPRAKELIJKHEID

"De mondiale milieuproblemen waar we nu voor staan zullen onze manier van zakendoen vergaand beïnvloeden. Voor ondernemers nemen de risico's toe, en de aansprakelijkheid groeit. Recente internationale initiatieven zoals Agenda 2030 en de Klimaatovereenkomst van Parijs zijn niet haalbaar zonder het bedrijfsleven. Dus ondernemers, u moet aan de bak."

SARAH CORNELL, COÖRDINATOR VAN HET PLANETARY BOUNDARIES RESEARCH LABORATORY, ONDERDEEL VAN HET STOCKHOLM RESILIENCE CENTRE

The making of...

“Het was een delicaat proces”, zegt Eveline Trines, secretaris van Platform BEE, en verantwoordelijk voor de totstandkoming van het akkoord. Het akkoord is niet van bovenaf ontstaan, maar vanaf de werkvloer. Dat maakt het in haar ogen tot een bijzonder akkoord.

De ondertekenaars zijn een mix van grote en kleine bedrijven uit alle sectoren, met een wisselende impact op natuurlijk kapitaal. “Het gaat om het bewustzijn dat dit op lange termijn het juiste pad is.” Trines is “heel erg blij” met de handtekening van een aantal financiële instellingen, als stimulans voor groenere investeringsportfoli'o's. “Dat zij meedoen laat zien dat het een belangrijk akkoord is dat partijen vooruit helpt.” Het akkoord is vrijwillig, niemand kan nakoming van de beloftes afdwingen. Trines zou graag zien dat de overheid zich nog actiever opstelt op dit terrein. “Als de overheid met regelgeving komt om een stimulerende omgeving te creëren voor bedrijven, wordt een vrijwillige afspraak zoals deze sneller omarmd.” Maar ze tempert de verwachtingen. Met het oog op de Tweede Kamerverkiezingen van maart volgend jaar “ligt vrijwel alles stil” op het gebied van regelgeving.

Waarom ondertekenen bedrijven dit akkoord?

“De meeste bedrijven doen mee omdat het *the right thing to do* is. Ze zijn koplopers. Vaak hebben ze een intrinsieke motivatie: de wereld goed achterlaten voor de generaties na ons. En ze realiseren zich dat doorgaan op de oude manier niet meer kan. We lopen tegen de grenzen aan van wat de planeet kan verdragen, en op sommige terreinen gaan we al over die grenzen heen. Door het akkoord te ondertekenen sorteren ze voor op toekomstbestendig ondernemen.”

Eveline Trines, secretaris van Platform BEE: “Als de overheid met regelgeving komt om een stimulerende omgeving te creëren voor bedrijven, wordt een vrijwillige afspraak zoals deze sneller omarmd.”

Hoe bereik je na de koplopers het peloton?

“Ik hoop op de voorbeeldwerking. Er gebeurt veel meer, ook internationaal. Door onderdeel uit te maken van dit netwerk kunnen bedrijven en organisaties elkaar vinden.”

Het akkoord is ondertekend door uiteenlopende partijen. Was het moeilijk ze te verenigen in dit akkoord?

“Ja, absoluut. Er waren grofweg drie groepen met verschillende belangen. Allereerst de bedrijven die het uiteindelijk moeten doen. Zij moeten acties ondernemen die passen in hun bedrijfsvoering en budget. Dan de groene organisaties, die de lat zo hoog mogelijk leggen. En ten slotte de financiële instellingen, kennisinstellingen en consultants die zelf geen directe impact op natuurlijk kapitaal hebben. Zij zitten niet in de *driver's seat*. Het ging erom een goede balans te vinden tussen die verschillende wensen. Maar het is gelukt om zowel grote als kleine bedrijven te laten tekenen, nationale én internationale organisaties.”

Hebt u iedereen tevreden kunnen stellen?

“Met een consensusdocument is per definitie niemand helemaal gelukkig. Sommige partijen vinden het te mager, terwijl andere het een grote toezegging vinden die moeilijk waar is te maken. Maar laten we niet vergeten dat wat nu een grote stap is, over een paar jaar de norm is.”

Wat lag met name gevoelig?

“Het woord *commitment*. Dat heeft potentieel

een juridische lading, met name voor grote bedrijven met Amerikaans DNA. Sommige laten dat zwaar wegen, andere nemen het lichter op. In het akkoord staat dat de stappen die bedrijven zetten moeten passen in de bedrijfsvoering, en dat ze zelf de snelheid kunnen kiezen die past bij hun capaciteit. Dat heeft hen gerust gesteld.”

Platform BEE stopt. De afgelopen vijf jaar was dat de coördinator en aanjager van activiteiten.

“Helaas stopt het platform, maar veel initiatieven gaan door. Zoals de tools die we hebben laten ontwikkelen, die blijven beschikbaar. Net als de website www.natuurlijkkapitaal.com. Provincies gaan aan het werk met natuurlijk kapitaal en het bouwen van netwerken, zoals Overijssel, Gelderland en Noord-Brabant. En op initiatief van het ministerie van Economische zaken wordt gewerkt aan een nieuwe Green Deal. Dit keer met een bredere coalitie. Uiteraard weer met VNO-NCW en IUCN NL, maar nu ook met de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants en De Nederlandsche Bank. Dan heb je de belangrijkste partijen verenigd in één alliantie. Ook andere business cases worden onderzocht, zoals het oprichten van een stichting om het bedrijvennetwerk van de Natural Captains en de ondertekenaars van het Business Akkoord te faciliteren.”

En tot het zover is?

“Tot die tijd bewaken we de erfenis en inboedel van Platform BEE om de overgang gemakkelijk te laten verlopen, hopelijk op weg naar de radicale transitie die nodig is voor ons en de planeet.”

Ruim zeventig bedrijven en organisaties ondertekenden het Den Haag Business Akkoord over Natuurlijk Kapitaal

ECOLOGEN BIJ HEIJMANS

“Het is mijn werk om onze klanten en werknemers te inspireren. We hebben acht ecologen aangenomen, die in ons bedrijf aanvankelijk als een soort aliens werden gezien. Maar zij zijn in staat de verschillende belangen en waarden bij elkaar te brengen. Kijk naar de A12, waar we de weg verbreed hebben en er tegelijkertijd in zijn geslaagd meer natuurwaarde te creëren. Dit soort voorbeelden laat zien wat we in huis hebben. Ze inspireren potentieel nieuwe klanten.”

HELEEN HERBERT, CHIEF COMMERCIAL OFFICER BIJ ROUWBEDRIJF HEIJMANS

Natural Capital Protocol nu al een succes

Bedrijven die zicht willen op hun relatie met natuurlijk kapitaal maken steeds vaker gebruik van het Natural Capital Protocol (NCP). In korte tijd groeide het protocol uit tot een onmisbaar hulpmiddel om die relatie inzichtelijk te maken, te meten en te waarderen.

Het NCP bestaat uit tien stappen die een bedrijf moet zetten bij het in kaart brengen van zijn impact op en afhankelijkheid van natuurlijk kapitaal. Doel is bedrijven in staat te stellen hun directe en indirecte interactie met natuurlijk kapitaal te beoordelen, beter te beheren en mee te nemen in bedrijfsbeslissingen. Het NCP is toepasbaar in alle sectoren. Het protocol kwam eerder dit jaar tot stand, na een internationaal proces met deelname van bedrijven, overheden, kennisinstellingen en ngo's. De samenstellers hebben niet het zoveelste nieuwe instrument willen ontwikkelen, zegt Mark Gough, directeur van de Natural Capital Coalition. “Het NCP harmoniseert bestaande benaderingen en systemen.” Het sterke punt is, volgens Gough, dat het NCP bedrijven helpt betere besluiten te nemen. “De meeste managers willen de wereld beter achterlaten. Maar ze moeten werken met lastig vergelijkbare standaards en systemen als de Sustainable Development Goals en de ISO-normen. Het NCP helpt ze daarbij.”

Cacaoplantages voor de bevolking moeten de boskap tegengaan

Nederlandse bedrijven 'REDDen' bos

Nederlandse bedrijven investeren in bosbescherming in Peru. Het mes snijdt aan twee kanten: het tropische Tambopata-woud blijft bestaan en de 'vermeden' uitstoot van broeikasgassen levert emissierechten op. Bedrijven kunnen daarmee hun eigen uitstoot compenseren.

Er is ruimte voor meer bedrijven bij dit project, zegt directeur Marjolein Demmers van De Groene Zaak die het project ondersteunt. "Het bos levert meer emissierechten op dan we afzetten. Meer bedrijven erbij betrekken is goed vanwege de urgentie van het klimaatprobleem." Ontbossing is goed voor 17 procent van de wereldwijde broeikasgasemissies. In het klimaatverdrag van Parijs neemt het tegengaan van ontbossing een belangrijke plaats in onder de naam REDD+ (Reduced Emissions from Deforestation and Forest Degradation). Het REDD+ Business Initiative van energiebedrijven Essent en Eneco, Desso (onderdeel van vloerspecialist Tarkett), ontwikkelingsbank FMO en cacaohandelaar Cooanect investeert op vrijwillige basis in REDD+ projecten. Zo dragen ze bij aan het klimaatbeleid, behoud van biodiversiteit en het levensonderhoud van de lokale bevolking in ontwikkelingslanden. REDD+ projecten worden streng getoetst en gemonitord. Niet alleen de CO₂-emissiereductie, maar ook de opbrengsten voor natuur en lokale bevolking. Het Tambopata-project helpt met de aanleg van cacaoplantages. Dat moet verdere boskap voor begrazing door vee tegen gaan.

Transparante jaarverslagen

Nederlandse bedrijven lopen voorop in het rapporteren over hun waardecreatie. Dat blijkt uit onderzoek van EY onder 26 grote bedrijven – de helft Nederlands, de helft Europees.

Mogelijke verklaringen zijn volgens onderzoeker Roel Drost de Transparantiebenchmark, een jaarlijks onderzoek naar inhoud en kwaliteit van maatschappelijke verslaggeving bij Nederlandse ondernemingen, en de Kristalprijs op het gebied van maatschappelijke verslaggeving. "Daarin loopt Nederland voorop."

"De ontwikkeling in jaarverslagen is ongelooflijk", zegt Drost. "Vijftien jaar geleden publiceerden bedrijven saai jaarverslagen met een éénjarige horizon, alleen over hun financiële activa. Geen woord over de waarde die het bedrijf creëert op andere gebieden, zoals menselijk of natuurlijk kapitaal. Dat is nu totaal anders." Ging een gemiddeld jaarverslag in 1975 voor 17 procent over de immateriële waarden van een bedrijf, nu is dat 80 procent. Van de 26 onderzochte bedrijven rapporteert net iets minder dan de helft over zijn impact op natuurlijk kapitaal en de afhankelijkheid daarvan. Opvallend zijn de grote verschillen tussen sectoren. De voedsel- en drankensector scoort goed op het gebied van transparantie, de farmaceutische sector blijft achter. Bedrijven in een sector houden elkaar in de gaten, zegt Drost. "Als er één beweegt, gaat de rest mee."

EEN EIGEN WOORDENBOEK

"Een akkoord als dit kan alleen in Nederland. Deze vorm van samenwerking tussen bedrijven, ngo's en de overheid vind je niet snel in een ander land. En het is precies wat we nodig hebben. Met het Natural Capital Protocol hebben we voor het eerst een gemeenschappelijke methodologie, een eigen woordenboek. En nu is er de community van bedrijven en organisaties die het in de praktijk gaan brengen. (...) Maar de boodschap voor het bedrijfsleven is geen gemakkelijke. Dit is geen bescheiden verandering. Een radicale systeemverandering is nodig om de race naar de afgrond te stoppen."

PETER BAKKER, VOORZITTER VAN DE WORLD BUSINESS COUNCIL FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Houtbedrijf Foreco: Voetafdruk van hout uit Nieuw-Zeeland kleiner dan van vergelijkbaar hout uit Duitsland

Otto Group meet alles

"De consument wil geen extra keurmerk of label. Die wil dat al onze producten in orde zijn."

Voor Daniel Hussmann van de Otto Group is het duidelijk: "Iedere keer als we ergens een label op plakken, zakt de verkoop in. Dat werkt niet. Het is onze eigen verantwoordelijkheid." De Duitse Otto Group is een van 's werelds grootste webwinkels. Drie jaar geleden koos het bedrijf voor een vergaand duurzaamheidsbeleid, dat zich over de gehele keten uitstrekt. Van grondstoffenwinning tot het recyclen van eindproducten. Daartoe is een systeem opgezet dat sociale- en milieueffecten meet, en de impact van de genomen maatregelen in kaart brengt. Het antwoord op de vraag waar de verantwoordelijkheid van Otto Group begint is simpel, zegt Hussmann: "Op de katoenvelden, in de houtproductie, energieopwekking en de consumptie. En bij de mensen in de fabrieken. Wij overzien het grote geheel, en stellen onszelf hoge doelen." De directie wordt regelmatig geïnformeerd over de vorderingen. Inmiddels gebruikt Otto Group 27 procent duurzame katoen in alle textielproducten (doel in 2020 is 100 procent), 43 procent FSC-gecertificeerd hout in alle meubels (doel: 100 procent) en realiseerde het een CO₂-reductie van 27 procent (doel: -50 procent).

Platforms willen samenwerken

Platform BEE staat niet alleen. In diverse landen werken platforms aan integratie van natuurlijk kapitaal in de bedrijfsvoering.

Neem het India Business and Biodiversity Initiative van de Indiase werkgeversorganisatie. Bedrijven als Tata, Ricoh, VW en L'Oréal ondertekenden de uit tien punten bestaande beginselverklaring. IBBI biedt trainingen en ontwikkelt tools om impact en afhankelijkheden te meten. Die zijn niet openbaar, want IBBI werkt als consultancy en moet zelf inkomsten genereren. Biodiversity in Good Company is een Duits initiatief. "Wij zijn vooral een discussieplatform", zegt Caroline Bossmeyer. Het initiatief coördineert de Duitse nationale strategie voor biologische diversiteit, waarin overheid, ngo's, bedrijven en kennisinstellingen samenwerken.

Lars Müller is bij de Europese Unie verantwoordelijk op dit terrein. "Wij zijn een klein bureau", zegt hij, "maar we zitten dicht tegen de besluitvorming aan. Daardoor hebben we invloed." Tegelijkertijd erkent hij afhankelijk te zijn van wat bedrijven met de EU willen delen. Het European Business and Biodiversity (B@B) Platform helpt tools te ontwikkelen, en beschrijft best cases bij bedrijven. "Wij willen verder gaan met wat jullie hebben ontwikkeld", zegt Müller tegen het Nederlandse Platform BEE. Om dat in gang te zetten belooft hij alle Europese platforms op korte termijn voor overleg in Brussel uit te nodigen.

Meer biodiversiteit door intensief landgebruik

De biologische melkveehouderij heeft meer land nodig dan de gangbare of meer natuurvriendelijke productiewijze. Daardoor is de negatieve impact op grasland groter.

Positief is dat biologische boeren in tegenstelling tot hun collega's geen kunstmest en pesticiden gebruiken en strikte regels voor natuurbeheer in acht nemen. Maar hun land brengt minder op: biologische boeren hebben 11 procent meer areaal nodig om dezelfde melkproductie te halen. Een natuurvriendelijke productiewijze, die tussen gangbaar en biologisch inzit, leidt daarentegen tot een 7 procent kleinere biologische voetafdruk. "Er vindt een uitruil plaats tussen landoppervlakte en kwaliteit van biodiversiteit", zegt Wilbert van Rooij van adviesbureau Plansup. "Intensiever landgebruik verlaagt de claim op land, waardoor elders meer ruimte ontstaat voor natuur. Extensief landgebruik in bijvoorbeeld de biologische melkveehouderij verhoogt de biodiversiteit van het grasland, maar die weegt niet op tegen het extra landgebruik dat nodig is om dezelfde productie te halen." Van Rooij onderzocht in opdracht van Platform BEE de biodiversiteitsvoetafdruk van dertien bedrijven. Het rapport verschijnt binnenkort.

Deze 'ongemakkelijke waarheid' geldt voor bijna alle onderzochte bedrijven die gebruik maken van gewassen. Houtbedrijf Foreco bijvoorbeeld wil weten of het voor zijn product Nobel-Wood, een alternatief voor tropisch hardhout, kan overstappen van plantagehout uit Nieuw-Zeeland op hout uit semi-natuurlijke Duitse bossen. De opbrengst per hectare uit de Duitse bossen blijkt veel lager dan het Nieuw-Zeelandse plantagehout. Wil Foreco zijn biodiversiteitsvoetafdruk klein houden, dan kan het zijn hout beter ver weg blijven inkopen, ondanks het transport. Van Rooij nuanceert: "De voetafdruk wordt kleiner bij meervoudig economisch gebruik van een bos. Opbrengsten voor natuurbehoud en recreatie kunnen de voetafdruk van het Duitse hout verkleinen." ■

- ✦ TEKST HANS VAN DE VEEN, HAN VAN DE WIEL (IMPACTREPORTERS)
- ✦ FOTOGRAFIE DEELNEMERS AAN PLATFORM BEE, WILMAR DIK / PLATFORM BEE
- ✦ ART DIRECTION BOUDEWIJN BOER + STUDIO 10
- ✦ UITGEVERIJ ATTICUS B.V.
- ✦ WWW.P-PLUS.NL

Uit iets negatiefs ontstaat iets positiefs.

50% van het materiaal dat we gebruiken voor onze tapijttegels is gerecycled of biobased, en draagt zo bij aan een milieuvriendelijkere en duurzamere toeleveringsketen. In 2020 verwachten we een aandeel van 90%. We doen dit om de wereld mooier te maken, zowel binnen als buiten. Doe mee en oefen een positieve invloed uit via [interface.com](https://www.interface.com).

Interface®